

Sobre la problemàtica de la investigació amb cèl·lules mare

En els darrers anys, els constants avenços en el camp de la biomedicina, i especialment en l'àmbit de la medicina regenerativa, han fet sorgir un debat científic i social sobre aquestes qüestions, que fins llavors ni tan sols es plantejaven a la ciutadania. N'és una bona mostra el ressò que tots els mitjans de comunicació es varen fer a mitjans de febrer sobre la publicació dels treballs d'un grup de científics coreans, que avançaven una mica més en el terreny del clonatge terapèutic com a mitjà per a l'obtenció de cèl·lules mare embrionàries.

En aquest debat, una de les polèmiques més intenses és la que està generant la gran expectativa creada a partir dels estudis que apunten les grans possibilitats que ofereixen les cèl·lules mare per a la recerca en la curació de malalties fins ara inguaribles, com algunes degeneratives (Alzheimer, Parkinson...) o la diabetis, entre altres.

La dificultat, i principal font de discrepància, es troba en el fet que, segons sembla, els millors resultats i més ràpids s'obtinguerien en la recerca amb cèl·lules mare embrionàries, és a dir, obtingudes a partir d'embrions. Hi ha també altres fonts d'aquestes cèl·lules, encara que amb una plasticitat inferior, com serien les procedents de la sang de cordó umbilical, o de moll de l'òs, i fins i tot l'opció de cèl·lules adultes (de la pell, p.e.). Segons indiquen alguns estudis publicats, hi ha possibilitat de que aquestes cèl·lules es puguin re-

Científics coreans obtenen per clonatge 30 embrions humans

Investigadors sud-coreans van anunciar ahir un doble avenç científic, tan esperançador com controvertit: per una part, han aconseguit 30 embrions després de clonar cèl·lules de donants voluntàries; per una altra, dels embrions clonats se n'han extret cèl·lules mare susceptibles de ser cultivades i utilitzades per a futurs autotrasplantaments.

El Periódico de Catalunya, 13 de febrer de 2004

programar i orientar a altres línies cel·lulars, encara que no a totes. És evident que aquestes altres opcions han de ser potenciades i dedicar-hi esforços econòmics, doncs estan exemptes de problemes ètics, sempre que siguin respectats com a principis bàsics de la recerca biomèdica la informació i el consentiment informat dels subjectes implicats.

La dificultat es troba en el fet que, segons sembla, els millors resultats i més ràpids s'obtinguerien en la recerca amb cèl·lules mare embrionàries, és a dir, obtingudes a partir d'embrions.

Ara bé, la qüestió polèmica és precisament si podem considerar lícit utilitzar per recerca cèl·lules procedents d'embrions, tenint en compte els beneficis que sembla que se'n poden derivar pel coneixement de certes malalties i la seva possible curació, sobretot quan entrem a valorar d'on les extraurem.

Les fonts de cèl·lules embrionàries poden ser:

• Les cèl·lules procedents de fetus avortats.

Entenem que aquestes no plantegen dificultats ètiques, sempre que aquests avortaments siguin espontanis i no provocats amb aquesta finalitat. Tot i així, és difícil que es puguin aprofitar ja que probablement molts dels fetus avortats són patològics –tenen alguna malaltia– i alhora queden malmesos pel mateix procés agressiu de l'avortament.

• Els embrions sobrers de tecnologies de reproducció assistida.

Aquests embrions, que han estat ja apartats de tot projecte parental per part dels seus progenitors, no tenen altre destí que, o bé la seva donació a altres parelles per reproducció, o bé la destrucció, o bé destinar-los a una finalitat en benefici de la humanitat, ni que sigui a través de la recerca i dels resultats que d'aquesta se'n puguin derivar. Ara bé, caldria comptar, sempre que sigui possible, amb el vist-i-plau dels titulars d'aquests embrions, i en darrer terme hauria de ser respectada també la voluntat dels seus progenitors de que es

vulguin descongelar i deixar morir sense més.

☛ Els embrions que es creïn en el laboratori mitjançant la tècnica de clonatge –**experiment que han dut a terme els científics coreans amb més èxit que en intents anteriors**–.

És a dir, embrions creats a partir de cèl.lules adultes i òvuls humans, que segons sembla tot indica que comportarien l'avantatge de que els cultius de cèl.lules que se'n generessin serien plenament compatibles amb l'individu del qual procedeix la cèl.lula adulta, fent possible un implant de cèl.lules sense rebuig. És l'anomenat "clonatge terapèutic".

■
L'aplicació d'aquesta tècnica ens planteja seriosos dubtes de si realment el que n'obtenim són "embrions humans"... i si els hem de considerar igualment dignes de protecció.

L'aplicació d'aquesta tècnica ens planteja seriosos dubtes de si realment el que n'obtenim són "embrions humans", si implantats podrien donar lloc a un ésser humà complet, i per tant si els hem de considerar dignes de protecció igual que els embrions generats per fusió d'òvul i espermatozou. Cal tenir present que teòricament aquest mateix resultat, si se suprressin els problemes immunològics, es podria arribar a obtenir combinant la informació genètica d'una cèl.lula adulta humana i un òvul procedent d'una ximpanzé... també considerariem "humans" i dignes de protecció aquests embrions?.

☛ Els embrions que es generin expressament al laboratori per a destinar-los a recerca i procedeixin de la fusió de l'òvul i l'espermatozou.

Entenem que aquesta darrera opció, que probablement és la que preferirien els científics ja que és la més simple de dur a terme i que possibilitaria la constant creació de material per recerca sense grans dificultats tècniques, és la més reprovable des d'un punt de vista ètic ja que suposa la creació d'embrions humans, -que podrien donar lloc tots ells a individus complets si se'ls transferís a un úter -, per a destruir-los. Considerar lícita aquesta pràctica implicaria entrar en una dinàmica de banalització del procés reproductiu humà, passant a considerar els embrions com a "simple mercaderia", susceptible d'apropiació i utilització, privant-los de tot valor.

Així doncs, creiem que cal fer matisos doncs no es poden posar al mateix nivell i atorgar la mateixa valoració ètica i moral a unes i altres fonts d'obtenció de cèl.lules mare embrionàries, ja que estariem fent un reduccionisme impositiu.

■
Considerar lícita aquesta pràctica, però, implicaria entrar en una dinàmica de banalització del procés reproductiu humà, passant a considerar als embrions com a "simple mercaderia", susceptible d'apropiació i utilització.

Cal tenir en compte, també, un altre factor que en tot això juga un paper fonamental. Darrera de tots els grups d'investigació s'hi amaguen interessos crematístics de

grans multinacionals que volen ser les primeres a descobrir quelcom que els possibiliti fer-ne una patent amb grans guanys econòmics, rescabulant-se així de la inversió feta. Per la seva part, en els científics, més enllà del seu interès pur per la recerca, hi ha també un afany legítim de renom i reconeixement en el seu camp, que juntament amb l'interès comercial d'aquells que paguen pels seus treballs de recerca, els converteixen en un element gens neutre en el posicionament sobre aquests temes.

■
Darrera de tots els grups d'investigació s'hi amaguen interessos crematístics de grans multinacionals que volen ser les primeres a descobrir quelcom que els possibiliti fer-ne una patent amb grans guanys econòmics.

Per tot plegat, creiem que cal mirar amb optimisme aquestes línies de recerca però alhora ser molt prudents abans de donar una excessiva credibilitat als avenços que prometen la ciència, no generar falses expectatives a la ciutadania sobre els resultats d'aquesta recerca a curt termini, i anar amb cautela alhora de fer lleis permissives que, d'altra banda, no vagin acompanyades de suficients elements de control eficaç d'aquestes tècniques, per evitar la seva utilització generalitzada i per altres finalitats que les inicialment preteses.

NÚRIA TERRIBAS

JURISTA
DIRECTORA DE L'IBB